

อนุโลมให้ตั้งแผงลอย มีใบอนุญาต ... ตั้งห้ามขายได้ครับ !

อาชีพหาบเร่และแผงลอยเป็นอาชีพที่พบได้ง่ายในเมืองใหญ่อย่างเช่น กรุงเทพมหานคร ในอดีตจะเห็นพ่อค้าแม่ขายหาบของเดินเร่ขายไปตามถนน ตรอก ซอย แต่เมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้น ถนนหนทางเพิ่มขึ้น อาชีพหาบเร่ก็ได้พัฒนาขึ้นเป็นการตั้งแผงลอยขายของบนทางเท้าหรือริมถนน พื้นที่บริเวณทางเท้าในย่านชุมชนต่างๆ ของกรุงเทพฯ จึงถูกจับจองโดยแผงลอยของบรรดาพ่อค้าและแม่ค้า โดยได้รับอนุญาตอย่างถาวรบ้าง ฝ่าฝืนบ้าง หรือได้รับอนุญาตให้ขายในจุดผ่อนผันเป็นการชั่วคราว

ดังเช่นคดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในวันนี้ เป็นเรื่องราวของผู้ฟ้องคดีซึ่งตั้งแผงขายสินค้าอยู่บนทางเท้าสาธารณะบริเวณหน้าห้างสรรพสินค้า โดยได้รับการอนุโลมให้ขายหรือจำหน่ายสินค้าชั่วคราวในช่วงเวลา 18 นาฬิกาถึง 4 นาฬิกาแต่ต่อมาผู้อำนวยการเขตบางรัก (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ออกประกาศห้ามประกอบกิจการค้าบนทางเท้า โดยเด็ดขาด ถ้ามีการฝ่าฝืนก็จะถูกจับกุมและดำเนินคดีอาญา

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ประกาศดังกล่าว ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีและผู้ค้ารายอื่นๆ ไม่สามารถประกอบกิจการค้าในบริเวณตามที่ประกาศได้ตามปกติและพื้นที่ส่วนหนึ่งในบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ อีกส่วนหนึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนประกาศห้ามประกอบกิจการค้าบนทางเท้า

ผู้ถูกฟ้องคดีชี้แจงว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ประกาศผ่อนผันให้จำหน่ายสินค้าในบริเวณทางเท้าดังกล่าวตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เนื่องจากการจำหน่ายสินค้าของผู้ฟ้องคดี รวมทั้งผู้ค้ารายอื่นที่ตั้งแผงขายสินค้าบนทางเท้าสาธารณะก่อให้เกิดปัญหาต่อการสัญจรไปมาของประชาชน และการที่ผู้ค้าสามารถขายสินค้าบริเวณดังกล่าวได้ก็เป็นเพียงได้รับการอนุโลมให้ค้าขายเป็นการชั่วคราวเท่านั้น

ประเด็นข้อโต้แย้งดังกล่าวมีปัญหาว่า การที่เจ้าหน้าที่ได้อนุโลมให้ผู้ค้าขายหรือจำหน่ายสินค้าได้ชั่วคราวในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ถือว่าเจ้าหน้าที่ได้อนุญาตให้ขายหรือจำหน่ายสินค้าบริเวณดังกล่าว และทำให้ผู้ค้าขายมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะขายหรือจำหน่ายสินค้าได้ต่อไปหรือไม่

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อทางเท้าบริเวณที่ค้าขายสินค้าเป็นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ส่วนหนึ่งและเป็นที่ดินที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานครอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งยินยอมให้ประชาชนใช้เป็นทางสัญจรมาตลอด จึงมีสภาพเป็นทางตามมาตรา 4 (2) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และเป็นถนนหรือที่สาธารณะตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 จึงต้องห้ามตั้ง วาง หรือกองวัสดุใดๆ บนถนนและห้ามปรุงอาหารขาย จำหน่ายสินค้าบนถนนหรือสถานที่สาธารณะ เว้นแต่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผ่อนผันให้ตามมาตรา 19 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เคยอนุญาตให้ผู้ใดขายหรือจำหน่ายสินค้าในบริเวณที่พิพาทมาก่อน อีกทั้ง ผู้ฟ้องคดีก็ไม่เคยได้รับอนุญาตหรือผ่อนผันจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ หรือจากผู้ถูกฟ้องคดีให้ขายหรือจำหน่ายสินค้าในบริเวณดังกล่าวแต่ประการใด การขายหรือจำหน่ายสินค้าของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยชัดแจ้ง

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด

และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ออกประกาศห้ามมิให้มีการประกอบกิจการค้าบริเวณพิพาท จึงเป็นเพียงการยืนยันหน้าที่ที่บุคคลมีอยู่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยมีได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธิ หรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี ซึ่งประกอบกิจการค้าในบริเวณดังกล่าวโดยไม่มีสิทธิและเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายมาแต่ต้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องเพิกถอนประกาศดังกล่าว และเมื่อการประกอบกิจการของผู้ฟ้องคดี เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 อันเป็นการกระทำที่ ผิดกฎหมายและต้องรับโทษ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเด็ดขาดมาแต่ต้น โดยอนุโลมให้ประกอบ กิจการได้ชั่วคราวเท่านั้น จึงไม่ทำให้ผู้ฟ้องคดีมีความชอบธรรมที่จะค้าขายในบริเวณดังกล่าวต่อไป (คำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 483/2555)

คดีนี้เป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับพ่อค้าแม่ค้าที่ตั้งแง่ลอยขายสินค้าว่า การจะประกอบกิจการค้า บนทางเท้าสาธารณะได้ จะต้องเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้อนุญาตแล้วเท่านั้น เมื่อไม่ได้อนุญาตเพียงแต่อนุโลมให้ค้าขาย ได้เป็นการชั่วคราว จึงไม่ถือว่าเป็นผู้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะไม่ให้ค้าขาย ต่อไปได้ครับ !